

Agera för säker vård

Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025-2030

Svenska Vårds Årskonferens

Charlotta George

Enhetschef och sakkunnig i patientsäkerhet
Chief Nurse Officer Sverige

23 mars 2026

Innehåll

- Inledning – Socialstyrelsens uppdrag
- Vad innebär patientsäkerhet och vad vet vi om läget
- Agera för säker vård - Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025-2030
- Kunskapsstöd och vägledning

Socialstyrelsens uppdrag – en kunskapsmyndighet

- En **kunskapsmyndighet** som riktar sig till hälso- och sjukvården och socialtjänsten.
- Har i uppdrag av regeringen att **samordna och stödja patientsäkerhetsarbetet** i Sverige.
- Tar fram bindande regler i form av **föreskrifter samt kunskapsstödjande och vägledande produkter**.
- **Förvaltar och utvecklar flera olika register** och är statistikansvarig myndighet för vård- och omsorgsområdet.
- Socialstyrelsen prövar och utfärdar **legitimationer för hälso- och sjukvårdspersonal**
- Är en sammanhållande och koordinerande **beredskapsmyndighet**
- **Expertmyndighet** som stöd till regeringen

Socialstyrelsens uppdrag inom patientsäkerhet utvecklas och tydliggörs

- Socialstyrelsen har under många år haft särskilda regeringsuppdrag kring:
  - **Att följa läget** utifrån patientsäkerhetsöverenskommelsen mellan stat och SKR 2011-2014
  - Att ta fram ett **samlat stöd för patientsäkerhet** 2016
  - Förändrade regler kring **klagomålshantering** 2017
  - Ta fram en **nationell handlingsplan** för ökad patientsäkerhet 2018
  - **Samordna och stödja** arbetet utifrån den nationella handlingsplanen 2020-2025
  - Fortsätta samordna och **förstärka arbetet** inom patientsäkerhetsområdet 2025
  - 2026 och framåt, **instruktionsstyrt** och vid behov **separata uppdrag** från regeringen
    - Nytt RU kring nationell struktur för uppföljning

Samordning behövs för ett kraftfullt patientsäkerhetsarbete

- För att handlingsplanen ska få kraft i genomförandet behöver berörda aktörer samverka – lokalt, kommunalt, regionalt och nationellt.
- Förutom vårdgivare, regioner och kommuner berörs många myndigheter, nationella organisationer samt olika professionsföreningar
- Även lärosäten, studenter, experter och företrädare för patient- och närståendeorganisationer berörs.

**Vad innebär
patientsäkerhet och vad
vet vi om läget?**

Tre starka skäl att agera för säker vård

- rädda liv
- minska lidande
- mer god vård
för pengarna

Om vi ska nå de globala målen är en god och säker vård grundläggande

- **God hälsa är en grundläggande förutsättning** för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling.
- **Att hälso- och sjukvården är säker är nödvändigt** och därför är arbetet med patientsäkerhet en prioriterad global fråga.

Osäker vård är en av de 10 främsta orsakerna till dödsfall och bestående men i världen

Fakta om patientsäkerhet från WHO

- 1 av 10 patienter skadas i samband med vård på sjukhus
- 4 av 10 patienter skadas i primärvård, hemsjukvård
- 1 miljon patienter avlider av skador i samband med kirurgi
- Vårdrelaterade infektioner drabbas 10 av 100 patienter på sjukhus

Källa:

https://www.who.int/features/factfiles/patient_safety/en/

World Health
Organization

 Socialstyrelsen

WHO har ytterligare stärkt sitt fokus inom patientsäkerhet

- OECD lyfter fram att bristande patientsäkerhet årligen kostar cirka **15% av sjukvårdsbudgeten**
- **Resolutioner om patientsäkerhet beslutade i WHA** under 2019, där fokus bland annat ligger på ledarskap, säkerhetskultur, kompetens och ökat lärande
- WHO har initierat och under 2021 lanserat "**Global Patient Safety Action Plan**" 2021-2030
- Internationella patientsäkerhetsdagen den 17 september
- Läs mer och ladda ner rapporten här:
<https://www.who.int/teams/integrated-health-services/patient-safety/policy/global-patient-safety-action-plan>

Patientsäkerhet betyder skydd mot vårdskada

En vårdskada är enligt PSL 2010:659;

- en skada, ett lidande, en sjukdom eller dödsfall
- som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.

Brister i patientsäkerheten leder till stort lidande och ökade kostnader

Somatisk slutenvård för vuxna årligen:

80 000

patienter drabbas av vårdskada

2

gångar fler drabbas av vårdskada, om utlokaliserad eller oplanerat återinskriven

8

miljarder kronor kostar vårdskadorna

585 000

extra vårddygn vid vårdtillfällen med vårdskada

1 400

dödsfall där vårdskada bidragit

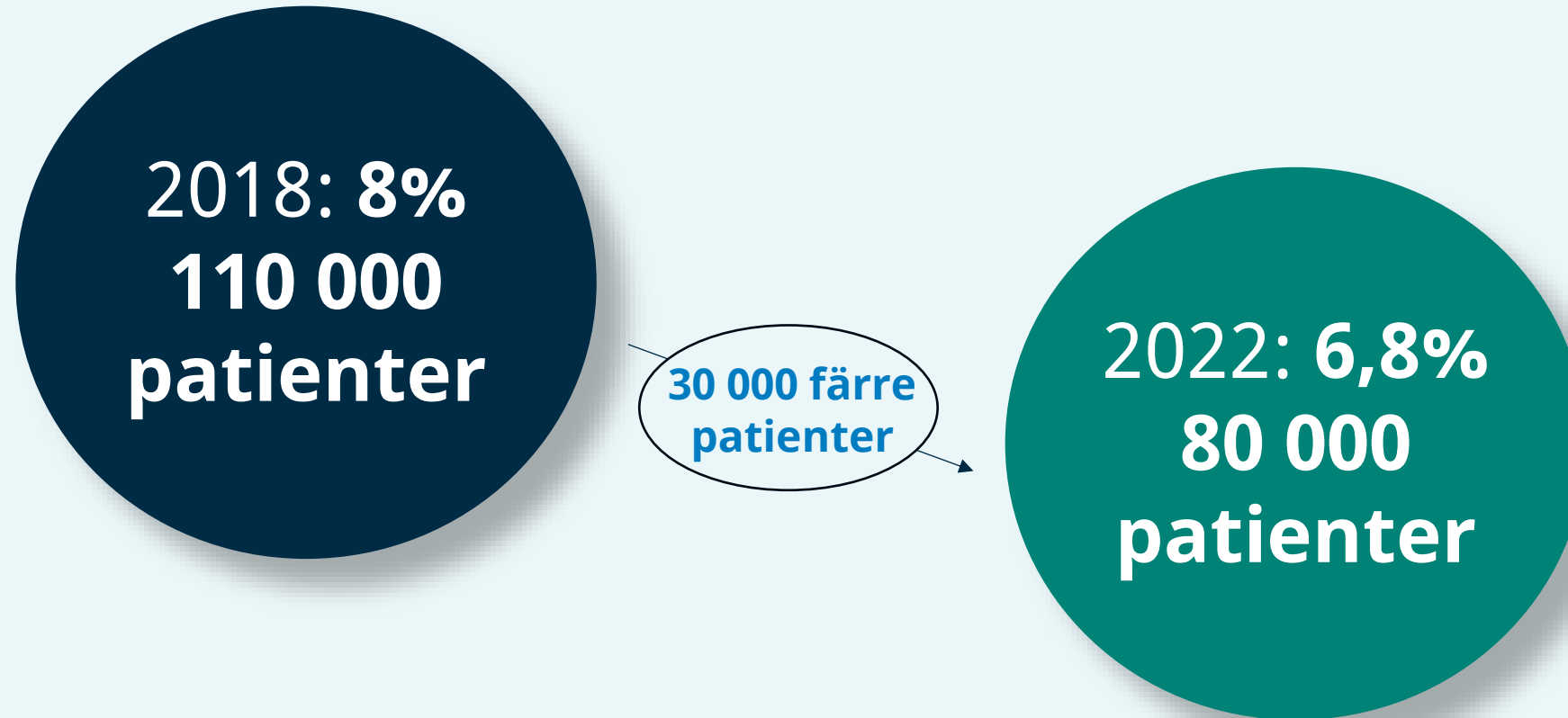
460

vårdplatser kan användas till annat än att vårda patienter med vårdskador

30 000

med vårdskada behöver förlängd sjukhusvistelse

Det nationella patientsäkerhetsarbetet ger effekt och behöver fortsätta samordnas och stödjas

Resultat från markörbaserad journalgranskning i somatisk slutenvård

Flera systemfaktorer påverkar säkerheten

Säkerhet skapas på alla nivåer i hälso- och sjukvården

- Insatser för att öka patientsäkerheten involverar aktörer på **alla nivåer i hälso- och sjukvården**, lokalt, kommunalt, regionalt och nationellt.
- **Många aktörer har ansvar** och uppdrag som bidrar till en säkrare vård och som **direkt eller indirekt** påverkar patientsäkerheten.
- Dessa aktörer befinner sig i olika delar av hälso- och sjukvårdssystemet.

Aktörer	Uppgifter och bidrag
Riksdag och regering	<ul style="list-style-type: none"> • Lagar och förordningar • Nationella satsningar och inriktning
Myndigheter	<ul style="list-style-type: none"> • Föreskrifter och allmänna råd • Tillsyn • Stöd och kunskap på systemnivå
Nationella organisationer	<ul style="list-style-type: none"> • Stöd, kunskap och vägledning
Huvudmän	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiska och strategiska planeringsförutsättningar
Vårdgivare	<ul style="list-style-type: none"> • Inriktning och utformning av verksamheten • Personella resurser, rutiner och riktlinjer
Personer som arbetar med hälso- och sjukvård	<ul style="list-style-type: none"> • God och säker vård och behandling • Övriga uppgifter i verksamheten
Patienter och närstående	<ul style="list-style-type: none"> • Involveras för att bidra till god och säker vård och behandling

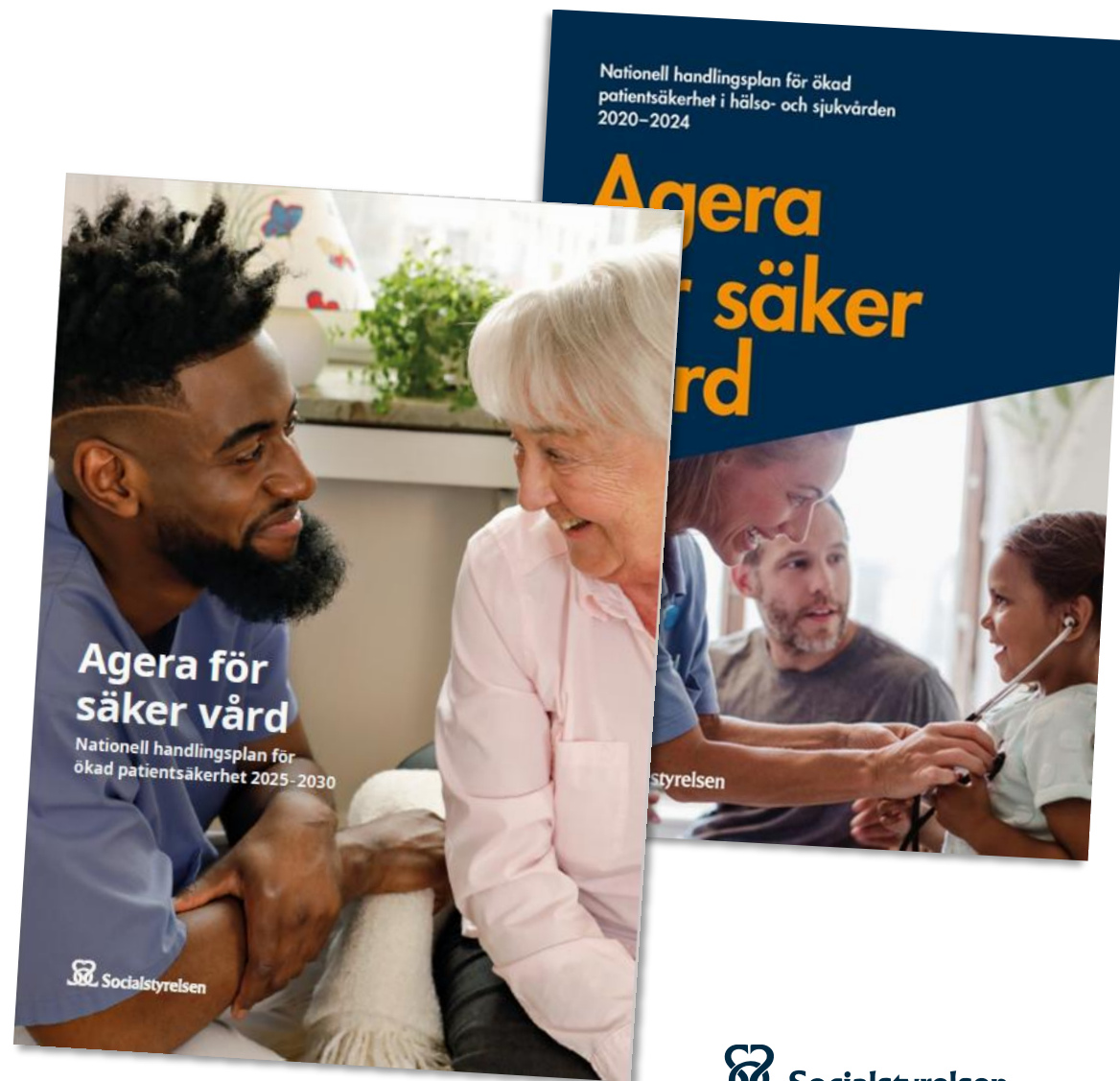
Agera för säker vård – nationell handlingsplanen för ökad patientsäkerhet

Grundläggande förutsättningar och
prioriterade fokusområden för en
säker vård

Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet

- Ska bidra till att **förebygga** att patienter drabbas av vårdskador
- Ska **stärka** huvudmännens och vårdgivarnas **patientsäkerhetsarbete** så att säkerheten ökar på alla nivåer inom hälso- och sjukvården
- Är en utgångspunkt för **stöd och samordning** i arbetet med patientsäkerhet
- Riktat sig till beslutsfattare hos både **huvudmän och vårdgivare**

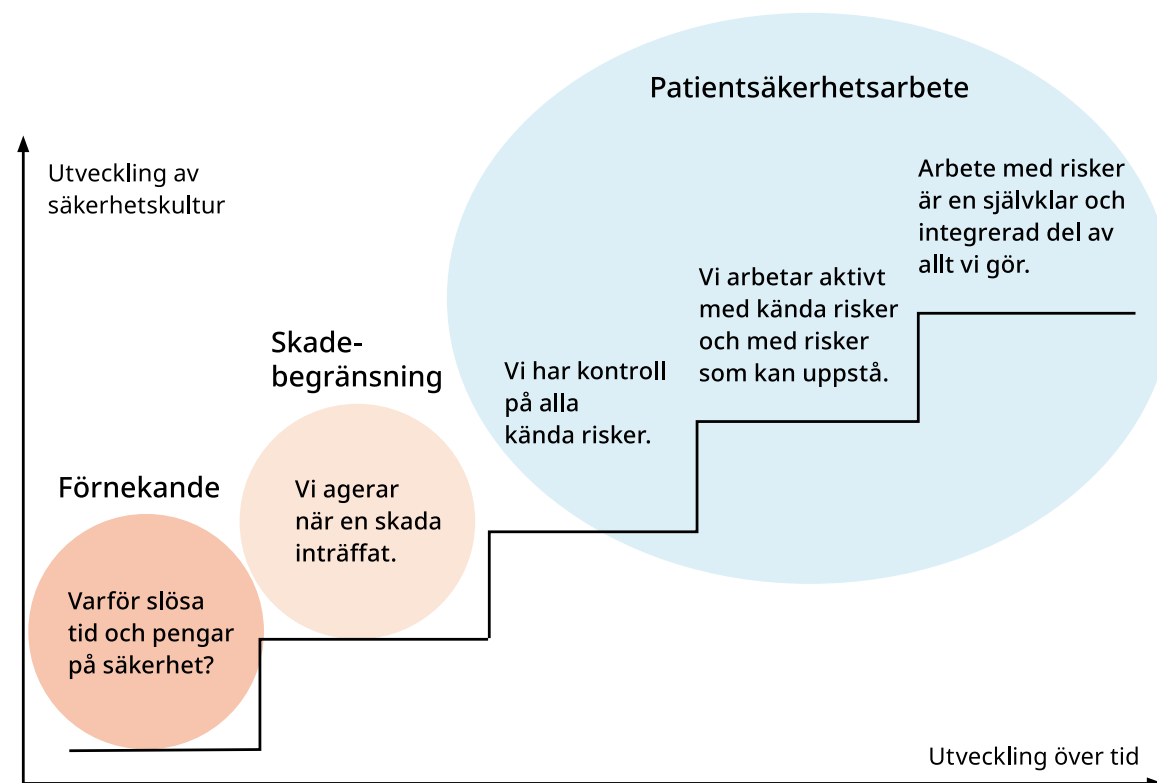

Det förebyggande arbetet är centralt för att skapa en säker vård

Handlingsplanen betonar en bred ansats i patientsäkerhetsarbetet där vi rör oss uppåt i trappan till höger.

Förflyttningen innebär att

- Flytta fokus **från att hantera skador**
- Arbeta **mer förebyggande** med att identifiera och hantera risker så att skador inte inträffar.
- Inkludera båda perspektiven **närvaro av säkerhet** och **frånvaro av skador**

Fritt efter: D Parker, NPSA, Managing risk in healthcare: understanding your safety culture using the Manchester Patient Safety Framework (MaPSaF), Journal of Nursing Management, 2009, 17.

Vision och målsättning

- Säker vård, överallt och alltid
- Ingen patient ska behöva drabbas av en vårdskada

Grundläggande förutsättningar

Handlingsplanen lyfter fram fyra grundläggande förutsättningar som behöver finnas på plats för att vården ska vara patientsäker:

- Engagerad ledning och tydlig styrning
- En god säkerhetskultur
- Adekvat kunskap och kompetens
- Patienten som medskapare

Handlingsplanen innehåller fem prioriterade fokusområden

Varje fokusområde innehåller både

- **insatser och aktiviteter** som huvudmän och vårdgivare behöver säkerställa samt
- **nationella åtgärdsområden** som myndigheter, nationella organisationer och andra aktörer som stöd till hälso- och sjukvården, behöver utforma, genomföra och utvärdera insatser inom.

Tre centrala perspektiv för att följa läget

- Har vården varit säker?
- Är vården säker här och nu?
- Ökar riskmedvetenhet och beredskap?

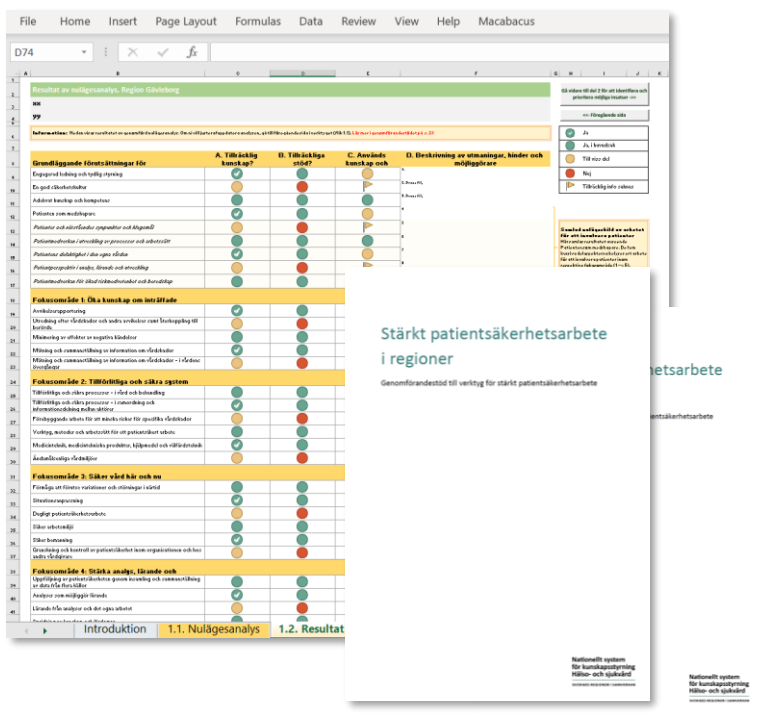

Stöd för utveckling av patientsäkerhet och implementering av handlingsplanen

Den nationella samverkansgruppen för patientsäkerhet i samverkan med Socialstyrelsen har **utvecklat ett verktyg för att utifrån den nationella handlingsplanen stödja utvecklingen av patientsäkerhetsarbetet inom regioner, kommuner och kunskapsstyrningen.**

Läs mer om verktyget på webbplatsen samlat stöd för patientsäkerhet:

[Stöd för att implementera den nationella handlingsplanen - Patientsäkerhet](#)

Den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet har fått ett stort genomslag

100%

av regionerna arbetar med handlingsplaner eller motsvarande

Flera regioner och kommuner uppger att den nationella handlingsplanen bidrar positivt till

>65%

av kommunerna arbetar med handlingsplaner

deras **systematiska patientsäkerhetsarbete**

att huvudmännen säkerställer att **vårdgivarna arbetar inom handlingsplanens fem fokusområden**

Kunskapsstöd och vägledning från Socialstyrelsen

Webbplatsen Samlat stöd för patientsäkerhet

- Ska öka **kunskapen och medvetenheten** om patientsäkerhet och bidra till att förebygga att patienter drabbas av vårdskador.
- Vänder sig till både **chefer och medarbetare** brett i hälso- och sjukvården.
- **Samlar det nationella arbetet** inom området och **vägleder** till olika aktörers kunskapsstöd inom patientsäkerhet.
- Har funnits sedan 2017 och togs fram i bred samverkan. Förvaltas och utvecklas löpande.

<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/>

The screenshot shows the website's header with the title 'SAMLAT STÖD FÖR PATIENTSÄKERHET' and a search bar. The navigation menu includes 'Arbeta säkert', 'Risker och vårdskador', 'Ledning och styrning', 'Lagar och föreskrifter', and 'Om patientsäkerhet'. Below the menu is a photograph of a healthcare worker smiling at an elderly patient. The main content area features the title 'Samlat stöd för patientsäkerhet' and a description: 'Webbplatsen beskriver hur du som chef, ledare och hälso- och sjukvårdspersonal kan arbeta för en god och säker vård. Målet är att så få patienter som möjligt ska drabbas av vårdskador.' Below this is a call to action: 'Alla bär ett gemensamt ansvar för att vården ska vara så god och säker som möjligt. Vad är din roll i det?' and a diagram of stakeholders represented by icons and labels: 'Riksdag & regering', 'Chefer & ledare', 'Hälso- och sjukvårdspersonal', 'Patient & närstående', 'Vårdgivare', 'Student & lärare', and 'Organisationer & myndigheter'.

Nationell webbutbildning i patientsäkerhet

- Riktat sig till **chefer och medarbetare** brett i hälso- och sjukvården.
- Ger bred **och relevant kunskap i patientsäkerhet** baserad på webbplatsen Samlat stöd för patientsäkerhet.
- Är framtagen av Socialstyrelsen i dialog med regionernas kunskapsstyrning, SKR och Löf, med flera.
- Är **kostnadsfri och öppen för alla**. Finns på Socialstyrelsens utbildningsportal.

<https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/om-patientsakerhet/aktuellt/saker-vard--nationell-utbildning-i-patientsakerhet/>

Nationella kompetensmål för patientsäkerhet

Stöd när utbildning och fortbildning i patientsäkerhet tas fram

Nationella kompetensmål vänder sig primärt till dem som har en roll i planering, utformning och genomförande av utbildning och fortbildning i patientsäkerhet, verksamma inom

- verksamheter som bedriver hälso- och sjukvård, exempelvis regioner, kommuner, offentliga och privata vårdgivare
- lärosäten och andra utbildningsorganisationer på gymnasial, grund eller avancerad

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2024-6-9131.pdf>

1 Patientsäkerhet: definitioner, begrepp och perspektiv	2 Ansvar, skyldigheter och roller inom patientsäkerhet	3 Systemförståelse, teorier och ramverk	4 Patienter och närstående som medskapare
5 Människans prestationsförmåga	6 Teamarbete och kommunikation	7 Organisationskultur och patientsäkerhet	8 Risker och riskmedvetenhet
9 Identifiera, utreda och lära av det som hänt	10 Följa och utvärdera patientsäkerhet	11 Säkra processer och arbetsätt	12 Teknik och patientsäkerhet
13 Att leda och styra säker vård	14 Beredskap och patientsäkerhet	15 Riskområden och vårdskador samt specifika situationer	God och säker vård överallt och alltid

Metodhandböcker markörbaserad journalgranskning

- Socialstyrelsen har publicerat fem handböcker för markörbaserad journalgranskning.
- Det handlar om handböcker för
  - somatisk sjukhusvård för vuxna
  - Vuxenpsykiatri
  - Bup
  - hemsjukvård
  - somatisk barnsjukvård
- Utbildningstillfällen läggs upp i Socialstyrelsens kalendarium:

[Kalendarium för konferenser, webinarier, utbildningar och andra evenemang på Socialstyrelsen - Socialstyrelsen](#)

Digitalt forum - Aktuellt om patientsäkerhet

- Riktat sig till alla som arbetar med patientsäkerhet, men ffa till personer lednings- och strategisk nivå i kommun och region
- Ett par gånger per termin
  - 21 april Uppföljning inom patientsäkerhetsområdet
  - 7 maj Enkätuppföljning av vårdgivarens systematiska patientsäkerhetsarbete
- Arrangeras i samverkan, Socialstyrelsen, Nationell samverkansgrupp (NSG) patientsäkerhet och Löf
- Se Socialstyrelsens kalendarium
<https://www.socialstyrelsen.se/kalendariet/>

Stärkt arbete med vårdhygien

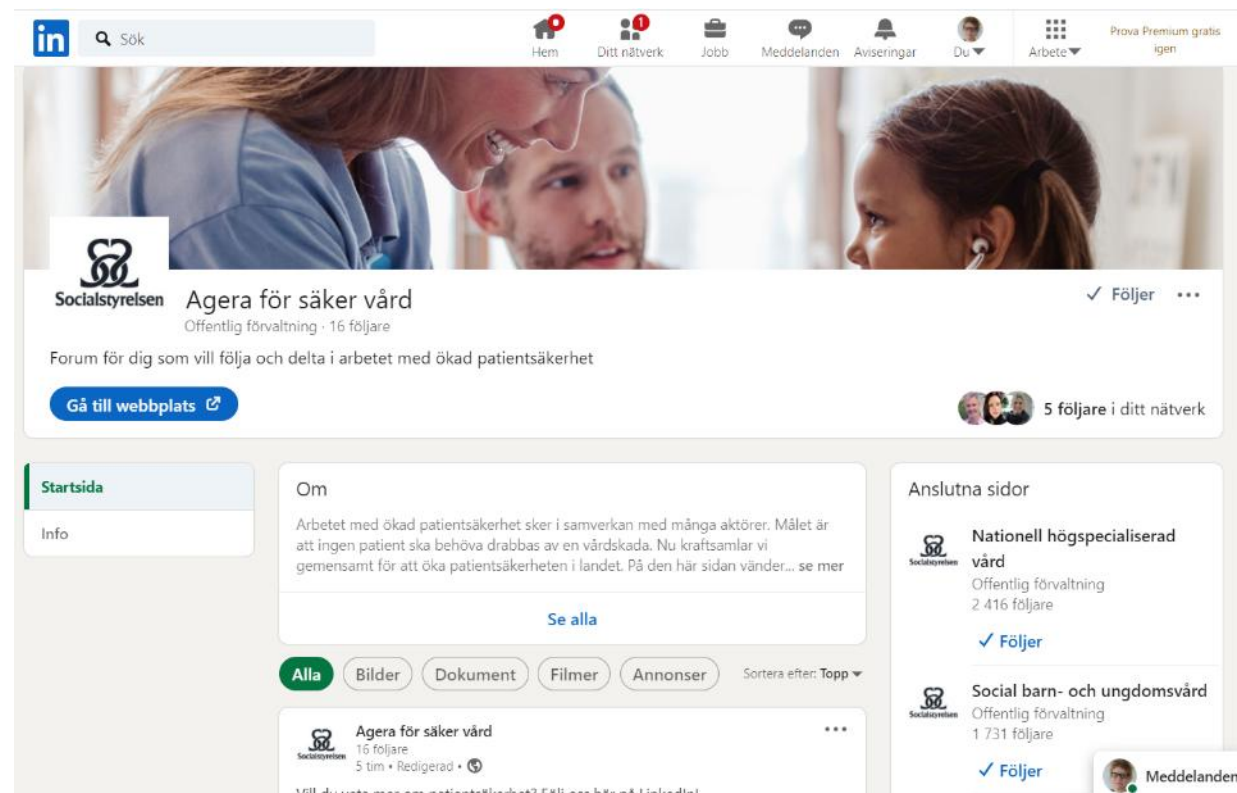
Vårdhygien är en central del i patientsäkerhetsarbetet på Socialstyrelsen och handlar om att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning inom vården, tandvården och omsorgen.

- Vårdhygien är en viktig del i arbetet mot antibiotikaresistens
- Socialstyrelsen har ansvar för föreskrifter och kunskapsstöd inom området
- Egenkontroll av följsamhet till basala hygienkrav och rutiner – Ett stöd för punktprevalensmätning
- Utformar nationella kompetensmål inom vårdhygien
- Kunskapsstöd om tillgången till vårdhygienisk kompetens
- Utbildningar för både chefer och medarbetare [Förebygga och förhindra smitta - för chefer i vård och omsorg - Socialstyrelsen utbildning](#)
- Läs mer och ta del av stödet här: [Vårdhygien – Socialstyrelsen](#)

Agera för säker vård på LinkedIn

- Sida om patientsäkerhet
- Syfte: öka synligheten för PS-arbetet och öka möjligheter till dialog
- Vi berättar om det nationella och internationella PS-arbetet, kommenterar aktuella frågor, delar goda exempel och ny kunskap – vår och andras
- **Följ gärna sidan och bidra genom att dela och kommentera inlägg!**

The screenshot shows the LinkedIn profile for 'Socialstyrelsen Agera för säker vård'. The page header includes the LinkedIn logo, a search bar, and navigation icons for Home, Ditt nätverk, Jobb, Meddelanden, Aviseringar, Du, and Arbete. The profile picture is a photo of three healthcare professionals. The page title is 'Socialstyrelsen Agera för säker vård' with 16 followers. Below the title is a description: 'Forum för dig som vill följa och delta i arbetet med ökad patientsäkerhet'. There is a button 'Gå till webbplats' and a notification '5 följare i ditt nätverk'. The main content area has a 'Startsida' tab and an 'Om' section with the text: 'Arbetet med ökad patientsäkerhet sker i samverkan med många aktörer. Målet är att ingen patient ska behöva drabbas av en vårdskada. Nu kraftsamlar vi gemensamt för att öka patientsäkerheten i landet. På den här sidan vänder... se mer'. There is a 'Se alla' link. Below the 'Om' section are filters for 'Alla', 'Bilder', 'Dokument', 'Filmer', and 'Annonser', and a 'Sortera efter: Topp' dropdown. A post is visible with the text: 'Agera för säker vård 16 följare 5 tim • Redigerad • Vill du veta mer om patientsäkerhet? Följ oss här på LinkedIn!'. On the right side, there is an 'Anslutna sidor' section with two entries: 'Nationell högspecialiserad vård' (2 416 followers) and 'Social barn- och ungdomsvård' (1 731 followers), both with 'Följ' buttons. A 'Meddelanden' button is also visible.

Ladda ner handlingsplanen

Läs mer om handlingsplanen på webbplatsen
Samlat stöd för patientsäkerhet:

- <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/ledning-och-styrning/nationell-handlingsplan/>

Eller på socialstyrelsen.se:

- <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/patientsakerhet/>
- Där kan du också ladda ner eller beställa handlingsplanen

Save the date!

2026 års nationella
patientsäkerhetsdag hålls den
15 september 2026 på
Münchenbryggeriet.

Anmälan öppnas efter påsk!

Agera
för säker vård

Stort tack för idag!

charlotta.george@socialstyrelsen.se

 Socialstyrelsen